

«هیر» پایتخت زغال اخته

همه ایران، هیر را به زغال اخته‌هایش می‌شناسند. هیر بزرگ‌ترین روستای بخش الموت غربی در استان قزوین است که رودخانه «نینه رود» آن را سیراب می‌سازد. روستای هیر با روستاهای ویار، دربند، سوگاه، زردچال، لتر، پراچان، قسطنین، میلک، ورگیل و چهارناحیه همسایه بوده و از شمال با ناحیه اشکورات استان گیلان همجوار است. هیر، با جاده آسفالت‌ده ۶۵ کیلومتری شمال استان قزوین و ۱۱ کیلومتری شهر رازمیان واقع شده و با جمعیت ۴ هزار نفری از بزرگ‌ترین روستاهای منطقه الموت است. البته جمعیت زمستانی روستا به کمتر از هزار نفر کاهش پیدا می‌کند. زمستان‌های هیر، سرد و استخوان‌ترکان است و سخت می‌شود سرمای آن را تاب آورد.

بخش مهمی از درآمدهای مردمان این روستا از طریق باغ‌ها و کشاورزی تأمین می‌شود. برخی از افراد روستا هم به پرورش ماهی مشغول هستند. دامداری سنتی نیز در میان مردمان این روستا بسیار رواج دارد. این مناطق دارای تنوع محصولات بوده و نمونه‌های مختلفی از میوه‌ها در این منطقه کشت می‌شود. این منطقه دارای باغستان‌های قدیمی و جدید است و مراعات آن منطقه دارای خاک‌های حاصلخیز بوده و چشمه‌های آب‌گوار در این روستا وجود دارند.

امامزاده برهان، یکی از دیدنی‌های مذهبی و فرهنگی در روستای هیر است. قرار گرفتن این امامزاده در ارتفاعات منطقه زیبایی خاصی به آن بخشیده است و از سویی دارای چشم‌اندازهای دیدنی نیز هست. برای زیارت امامزاده باید به یکی از بلندترین قله‌های روستا بروید. این قله که با عنوان شاه‌رشید از آن یاد می‌شود، یک بنای تاریخی و فرهنگی را در خود جای داده است. این قله در فاصله ۵ کیلومتری از شمال غربی این روستا قرار دارد. شما با قرار گرفتن بر بالای این قله‌ها و ارتفاعات می‌توانید نیمی از چشم‌اندازهای این روستا را مشاهده کنید. طبیعت این روستا بسیار بکر و تماشایی است.

جاده‌ای هم از پیشانی روستا با تمام زیبایی‌هایش می‌گذرد که به روستاهای اشکورات و پس از آن به شهرهای استان گیلان می‌رسد. اگر از پل رودخانه نینه رود روستای ویار روستای بالادست هیر، بگذریم و جنگل تنک درختان آرس را پشت سر بگذاریم و منظره‌گاه بوته‌های که حالا در تابستان، برگ‌هایشان حسابی پت و پهن شده، بگذریم، با طی کردن ۲۵ کیلومتر از جاده کوهستانی و خاکی به روستاهای دیدنی گیلان می‌رسیم.

جاده روستای هیر دارای پیچ‌های زیادی است. طول مسیر از قزوین به روستای هیر حدود ۶۰ الی ۷۰ کیلومتر است.

از قزوین، دو مسیر هست که شما را به هیر می‌رساند.

مسیر اول: از شهر قزوین به الموت غربی و روستای هیر است که از جاده باراجین است و از اتوبان تهران به قزوین از کنار دانشگاه آزاد اسلامی قزوین خارج می‌شود و به سمت جاده باراجین و از آنجا به سمت جاده بهرام‌آباد و در نهایت شهر رازمیان می‌رسد و از رازمیان هم به هیر منتهی می‌شود و جاده اصلی روستای هیر است که هم برای ماشین‌های سواری مناسب بوده و هم برای ماشین‌های سنگین و اتوبوس البته با احتیاط کامل.

مسیر دوم: از قزوین به الموت شرقی (رجائی دشت) و از آنجا به سمت رازمیان و روستای هیر، این مسیر هم که جاده اصلی قزوین به الموت شرقی بوده (معلم کلاهی، گازارخان، دریاچه‌اوان) و از اتوبان تهران-قزوین که بعد از عوارضی قزوین به سمت الموت است. البته از میدان مینودر قزوین (غریب کش) هم مسیر به سمت الموت تا بولدرد و این مسیر بعد از رسیدن به شهر رجائی دشت و گذر از آن دو مسیر دارد که مسیر به سمت رازمیان باید انتخاب شود و این مسیر هم بعد از رازمیان به سمت روستای هیر منتهی خواهد شد.



چشم‌اندازی از روستای هیر در دل کوهستان الموت



زغال اخته‌ها روی بام‌ها می‌مانند و خشک می‌شوند



محلی هم همراه است و کنار آن، بساط بازی‌های سنتی و توزیع محصول زغال اخته هم به راه است. زغال اخته بیشتر به صورت تازه خوری مصرف می‌شود و بخشی به صورت مارمالاد، ترشی و در مواردی هم از آن رب تولید می‌شود؛ برخی از اهالی هم زغال اخته‌ها را خشک می‌کنند و عده‌ای نیز با آن لواشک و مربا درست می‌کنند و بدین گونه زغال اخته به صورت سنتی فراوری می‌شود. شربت زغال اخته هم طرفداران بسیاری دارد. برخی از افراد ساکن روستای هیر به زغال اخته «ارسوله» هم می‌گویند. آشی مخصوص هم به همین نام توسط زنان روستایی پخته می‌شود؛ آتش زغال اخته در نذورات و جشن‌ها و برای ورود میهمان پخته می‌شود. ترکیبات این آتش زغال اخته، گندم کوبیده، سبزیجات معطر و ادویه است. آتش زغال اخته ثبت ملی هم شده است.

اهالی روستا، پس از چیدن زغال اخته آن‌ها را روی پشت بام‌های خود پهن می‌کنند که جلوه سرخ رنگ و خاصی به این روستا در این فصل می‌دهد